

w 2008 r. za wszystkie trzyletnie okresy od 1996 r. do 2007 r., a następnie w 2011 r. – za lata 2008–2010 (patrz *Wszechświat*, t. 109, nr. 10–12, ss. 331–332 oraz *Wszechświat*, t. 112, nr. 10–12, s. 328).

W związku z końcem sześciolatniej kadencji Komisji Medalu (powołanej w 2008 r.), która – zgodnie z Regulaminem Medalu – przedstawia Zarządowi Głównemu PTP im. Kopernika kandydatów do Medalu, na początku 2014 r., na wniosek Zarządu Sekcji Speleologicznej PTP im. Kopernika, Zarząd Główny Towarzystwa powołał Komisję w nowym składzie. W jej skład weszli: A. Nadachowski (przewodniczący), J. Motyka (zastępca przewodniczącego), J. Urban (sekretarz) oraz E. Dumnicka, M. Gradziński, S. Knutelski i A. Tyc (członkowie). Komisja Medalu podczas posiedzenia w dniu 4 czerwca 2014 r. przedyskutowała kandydatury i podjęła uchwały dotyczące przyznania Medalu za publikacje wydane w latach 2011–2013, które zostały następnie zaakceptowane przez Zarząd Główny PTP im. Kopernika.

Zgodnie z tymi uchwałami, Medal im. M. Markowicz-Łohinowicz I stopnia otrzymali Helena Herman i Jacek Pawlak za autorstwo publikacji „MOD-AGE: An age-depth model construction algorithm”. *Quaternary Geochronology*, 12 (2012): 1–10. Jest to publikacja metodyczna o bardzo dużym poziomie ogólności i uniwersalnym znaczeniu. Prezentuje opracowane przez Autorów nowe narzędzie do analizy wyników datowań nacieków jaskiniowych, które będzie wykorzystywane w różnorodnych dalszych badaniach naukowych.

Wyróżnieni tym samym Medalem I stopnia zostali również Mikołaj Urbanowski, Wioletta Nowaczewska

oraz Paweł Dąbrowski za współautorstwo publikacji „The tooth of a Neanderthal child from Stajnia Cave, Poland”. *Journal of Human Evolution*, 64 (2013): 225–231 oraz publikacji „The Neanderthal lower molar from Stajnia Cave, Poland”. *HOMO – Journal of Comparative Human Biology*, 64: 89–103. Obie te publikacje prezentują pierwsze w Polsce odkrycie szczątków człowieka neandertalskiego datowanych na środkową część ostatniego zlodowacenia (początek MIS 3) w dobrze udokumentowanym kontekście archeologicznym.

Natomiast Medal im. M. Markowicz-Łohinowicz III stopnia został przyznany Jerzemu Zygmuntowi za autorstwo książki „Jaskinie okolic Olsztyna” Wyd. ZH-U Kontur w Bukowni, Częstochowa, ss. 327. Książka ta jest perfekcyjnie przygotowaną pod względem edytorskim monografią jaskiń jednego z obszarów jaskiniowych Polski i zawiera systematycznie oraz niezwykle starannie wykonaną dokumentację terenową. Tradycją bowiem Medalu jest przyznawanie go nie tylko za publikacje ściśle naukowe, ale również wzorcowo wykonane monografie inwentaryzujące i dokumentujące jaskinie, które stają się podstawą do dalszych prac naukowych.

Medale zostały wręczone odznaczonym przez Przewodniczącego Komisji Medalu, Adama Nadachowskiego, w dniu 17 października 2014 r. podczas sesji naukowej 48. Sympozjum Speleologicznego w Kletnie w Sudetach. Wszystkim odznaczonym serdecznie gratulujemy otrzymanego wyróżnienia.

Adam Nadachowski –

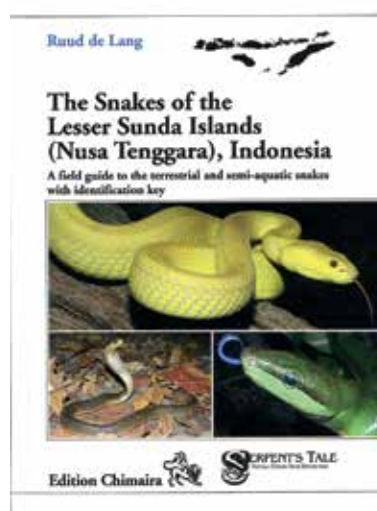
Przewodniczący Komisji Medalu

Jan Urban – Sekretarz Komisji Medalu

Ruud de Lang: *The Snakes of the Lesser Sunda Islands (Nusa Tenggara), Indonesia. A Field Guide to the Terrestrial and Semi-aquatic Snakes with Identification Key*. Edition Chimaira, Frankfurt am Main, 2011, ISBN 978-3-89973-480-5, ss. 359, cena € 49,80.

Małe Wyspy Sundajskie (Nusa Tenggara) to grupa 20 wysp o powierzchni od 20 do 15 300 km² usytuowanych na wschód od Jawy po rejon australo-papuaski, znacznie różniących się od reszty Indonezji. Klimat na nich jest przede wszystkim suchszy i bardziej sezonowy, co wpływa na odmienną faunę i florę. Cały rejon jest uboższy i bardziej tradycyjny w porównaniu z innymi wyspami indonezyjskimi i zasiedla go jedynie 4% ludności Indonezji. Wyspa Timor natomiast podzielona jest na dwie części – wschodnia tworzy osobne państwo, które wraz

z eksklawą Oecusse w zachodniej części uzyskało pełną niepodległość w 2002 r., zaś pozostała część

zachodnia należy do Indonezji. Turystów przyciągają w ten rejon warany (*Varanus komodoensis*) na Komodo, Padar, Rinca i Flores, wulkan Rincani na wyspie Lombok, a także zachwycają piękne, zmieniające kolor trzy jeziora wulkanu Kelimutu na Flores, nie mówiąc już o wspaniałych plażach i rafach koralowych dookoła wysp Lombok, Moyo, Flores i Alor.

Terenowy przewodnik do oznaczania lądowych i ziemno-wodnych węży Małych Wyp Sundajskich jest świetnym uzupełnieniem wielu monografii poświęconych herpetofaunie Azji Południowo-Wschodniej, które do tej pory się ukazały, zwłaszcza że ta część kontynentu jest najsłabiej poznana. Rzeczywiście, w przypadku Timor-Leste istniała do tej pory tylko jedna praca (Kaiser, H., Carvalho, V.L., Ceballos, J., Freed, P., Heacox, S., Lester, B., Richards, S.J., Trainor, C.R., Sanchez, C., O'Shea, M. 2011. The herpetofauna of Timor-Leste: a first report. ZooKeys 109: 19-86).

Na wyspach obecnie stwierdzono 29 gatunków węży (z podgatunkami 36) z 9 rodzin. Opisy każdego z nich zawierają informacje o występowaniu, wymaganiach siedliskowych, morfologii, cechach ułatwiających identyfikację, biologii oraz ochronie, a także w przypadku węży jadowitych, toksyczności ich jadu. Jak w innych tego typu przewodnikach autor zamieścił mniej lub bardziej obszernie rozdziały o geologii, typowych siedliskach, roślinności, klimacie i faunie tych wysp. Zaletą książki są liczne kolorowe zdjęcia żywych węży, wiele bardzo dobrej jakości, rzadziej sfotografowano tylko osobniki zakonserwowane, np.

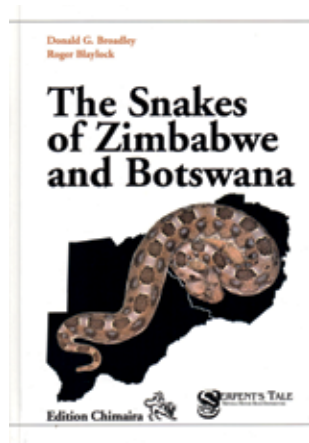
Stegonotus florensis, *Indotyphlops schmutzi* (tu jako *Typhlops schmutzi*), *Sundatyphlops polygrammicus* lub *Anilius polygrammicus* w zależności od przyjętej systematyki (tu jako *Ramphotyphlops polygrammicus*). Każdy gatunek przedstawiony jest na co najmniej kilku zdjęciach, a *Trimeresurus insularis* (tu jako *Cryptelytropus insularis*) nawet aż na 32, dzięki czemu można zobaczyć całą gamę form barwnych od zielonych poprzez niebieskie po żółte. Są także rysunki ułatwiające posługiwanie się kluczem do oznaczania omawianych tu gatunków, jednak mapy występowania zamieszczono na końcu książki, co nie jest wygodne.

Autorem wstępu jest Marinus S. Hoogmoed, który podkreślił zainteresowanie zoogeografów tymi wyspami, gdyż oprócz wspomnianego warana z Komodo występują tu również jeszcze inne gatunki endemiczne, a mianowicie *Chelodina mccordi*, *Malayopython timoriensis*, trzy podgatunki *Liasis maculoti* oraz 4 podgatunki wspomnianego węża *Anilius polygrammicus*.

Jest to drugi przewodnik autorstwa Ruuda de Langa – pierwszym był *The Snakes of Sulawesi* (2005). Warto wspomnieć, że autor, z wykształcenia chemik, jest amatorem-herpetologiem, a badaniami terenowymi ofiofauny zajął się po przejściu na emeryturę. Swoją przewodnik zadedykował zarówno profesjonalistom, jak i turystom oraz miłośnikom przyrody, szczególnie zainteresowanym węzami tej części Indonezji.

Piotr Sura

Broadley, D.G., Blaylock, R. 2013. The Snakes of Zimbabwe and Botswana. Edition Chimaira, Frankfurt am Main, ISBN 978-3-89973-469-0, ss. 387, cena €49,80.

Niedawno miałem okazję przebywać w Botswanie i chociaż nie udało mi się zobaczyć zbyt wielu węży (była zima, czyli tamtejsza pora sucha), ale recenzowana książka i tak bardzo się przydała. Zawiera opisy 93 gatunków (95 z podgatunkami) występujących na terenie Zimbabwe (dawniejsza Rodezja) oraz Botswany, przy czym tylko 11 gatunków z Botswany nie występuje w Zimbabwe, stąd taka kombinacja terytorialna ma sens. Autorzy zamieścili szczegółowe informacje o wyglądzie poszczególnych węży, ich kolorowe zdjęcia, rysunki lepidozy głowy z góry, z boku i od spodu oraz mapę rozmieszczenia każdego z nich w obu państwach. Są też dane o ekologii, w tym o rozmnażaniu, wymogach siedliskowych, pokarmie, a także o jadzie w przypadku węży jadowitych (o ukąszeniach jest też osobny rozdział). Poprawna identyfikacja może być potwierdzona kluczami do oznaczania rodzin, rodzajów i gatunków. Podział na rodziny autorzy oparli na pracy Kelly'ego i wsp. z 2008 r. (Typhlopidae, Leptotyphlopidae, Pythonidae,